

Bidane Petralanda

“MEDIKU ZIRKUITUEN BIDEZ LOR DAITEKE LEHENETSITAKO HIZKUNTZAN ARRETA JASOTZEA”

Bidane Petralanda Mendiola EHUko Medikuntzako ikasleak gradu amaierako lana martxoan bukatu zuen: *Osasun profesionalaren eta pazientearen arteko hizkuntza-mugei aurre egiteko euskarazko asistentzia zirkuituen esperientzia*. Osasungintza eta euskara lotzen dituen lehenengo lana da. Ikerketa Dublínin aurkeztu berri du, osasun arreta integratuaren inguruko konferentzian.

TESTUA ETA ARGAZKIA:

Ainhoa Ortega Bretos

@ob_ainhoa

Zer dira hizkuntza-mugak?

Hizkuntza bera hitz egiten ez duten bi pertsonen arteko komunikazio arazoak dira, edo hizkuntza bera hitz egin arren maila desberdinetan kontrolatzen duten bi pertsonen arteko komunikazio arazoak.

Zer nolako eragina dute pazienteengan?

Lehenik eta behin, legalki eragina dute Euskal Autonomia Erkidegoan. Bertako biztanle garenok eskubidea dauka euskarazko tratua jasotzeko, eta ez da bermatzen. Paziente erdaldun baten eskubideak euskaldun batenak baino gehiago errespetatzen dira.

Horrez gain, arazo klinikoak eragin ditzakete. Elkarri ondo ulertu barik ezin dira praktika kliniko seguruak egin.

Ama hizkuntzan ez mintzatzeak de-erosotasuna eragin dezake, bestelako hizkuntzak behar bezala ulertu arren. Eroso sentitzen ez den pazienteak ez du konfiantzaz kontatuko gertatzen zaiona, eta gauza batzuk azaldu barik utziko ditu. Elkarriketa egokia izateko arazoak badaude, diagnostikoa desegokia izan daiteke.

Azken batean, hizkuntza-mugek pazientearentzat arriskutsuak diren gertaerak eragin ditzakete, bere gogobetetzea nabarmen jaisten dute, eta oztopo dira kalitatezko osasun arreta eskaintzeko orduan.

Zertan datza kalitatezko osasun arreta?

Kalitatezko zerbitzua eskaintzeko pazientearen ongizate fisiko, biologiko eta soziala bermatu behar da. Pazienteak izan behar du oinarria, ez medikuak. Oso garrantzitsua da pazientearen ezaugarriak kontuan hartzea: adina, sexua, lanbidea, eta abar. Berak lehenetsitako hizkuntza kontuan hartzen ez bada, ez da kontuan hartzen bere ezaugarrietako bat. Harreman estua dago kalitatezko osasun arretaren eta hizkuntzaren artean.

Orduan, kalitatea bermatzeko ezinbestekoa da hizkuntza-mugei aurre egitea. Zeintzuk dira horretarako oztopoak?

Batez ere kostu ekonomikoa. Ikastaroak, interpreteak, eta abar ordaintzeko dirua behar da. Hala ere, ez dago hizkuntza-mugekin lotutako gastu ekonomikoa-

ren ikerketa nahikorik. Itzultzaileen prestakuntza ere aipatzen du Galesko unibertsitatean egindako ikerketa batek oztopo modura, eta osasun langileen denbora falta.

Osakidetzak II. Euskara Planean proposatzen dituen euskarazko asistentzia-zirkuituak aztertu dituzu. Zer dira zirkuitu horiek?

Paziente batek, gai jakin bategatik, tratamendua amaitu arte kontsultatu behar dituen familiako mediku eta espezialista denek osatzen dute zirkuitua. Gaur egun egiten dena zera da, familiako medikuak ikusten duenean pazienteak espezialista batengana jo behar duela hitzordua ematen dio, espezialistak ahal duen egunean. Euskarazko asistentzia-zirkuituan identifikatu egiten dira euskarazko tratua nahi duten pazienteak eta euskarazko tratua emateko gai diren osasun profesionalak. Horren ostean, euskarazko agenda irekitzen da. Familiako medikuak pazienteak espezialistarengana bidali behar duenean, euskarazko kontsulta dagoen egunean jarriko dio hitzordua. Antolakuntza kontua da.

“Estraofizialki ari diren bi euskarazko arreta-zirkuitu ezagutu ditut, bata Arrasaten eta bestea Gasteizen. Osakidetzaren inongo jarraipenik ez dute, eta esango nuke ez dagoela besterik”.

Garrantzitsua da baita ere jakitea zenbat mediku euskaldun behar diren, eta sistema horren bidez lortu daiteke datu hori. Arrasaten, adibidez, ikusi da eskaera eskaintza baino handiagoa dela. Horrek neurriak hartzen lagundu dezake.

Horrez gain, niretzat esanguratsuen izan da ohartzea euskaraz hitz egiteko gai diren mediku gehiago daudela aztertu ditudan zirkuiturik gabeko zerbitzuetan zirkuitudunetan baino. Horrek esan nahi du, mediku euskalduna egoteak ez duela bermatzen mediku-paziente harremana euskaraz izango denik. Zirkuituetan, oster, bermatuta dago euskarazko asistentzia.

Euskarazko arreta bermatuta dago bi zirkuitu horietan, baina erakundeen jarraipenik ez dutela esan duzu.

Momentuz behintzat ez, eta ondorioz informazio gabezia dugu. Ezin dugu ziur jakin lehen mailako arretako paziente guztiei euskarazko arreta jaso dezaketela azaldu zaienik eskaintza aktibo bidez.

Osakidetzak zirkuituak martxan jartzeko eta jarraipena egiteko borondate handiagoa erakutsiko balu, posible litzateke osasun profesionalen eta pazienteen arteko hizkuntza-mugei aurre egitea?

Nire ustez, bai. Hizkuntza-muga guzti-guztietan agian ez. Baina orokorrean, mediku kontsultetan, nik uste dut posible izango litzatekeela denok lehenetsitako hizkuntzan (EAEn ofizialak diren bietan, behintzat) arreta jasotzea.

Borondate handia behar da, baina ez dut uste medikuen lana hau izan behar denik, goitik irten beharko litzateke, beste gauza batzuk ateratzen diren moduan. Hala ere, administrazioan ez diote garrantzi handirik ematen, ez da euren lehentasuna. ■

II. Euskara Plana onartu eta lau urtera, nola dabil zirkuitu sistema?

Ofizialki ez dago asistentzia-zirkuitu sistema bat bera ere. Paziente eta osasun profesional askok ez dute sistema ezagutzen. Aldiz, estraofizialki ari diren bi zirkuitu ezagutu ditut, Osakidetzaren inongo jarraipenik ez dutenak, eta esango nuke ez dagoela besterik. Nik aztertu ditudanak Arrasateko ESiko Urologia zerbitzuko eta Gasteizko ESiko Haur Urologia zerbitzuko dira, eta ardura mediku bera da bietan, Egoitz Tolosa. Familiako medikuak pisu handia dauka sistemaren funtzionamenduan, kontsulta-orrian adierazita utzi behar baitu pazienteak euskarazko tratua jaso nahi duela. Horrela egiten badu, adibide

honetan Tolosarengana bideratuko luke pazienteak, eta ez gainerako urologoengana.

Hala ere, ez dira zirkuitu osoak, Urologia zerbitzuan baino ez delako egiten.

Asistentzia-zirkuiturik ez duten zerbitzu bi ere aztertu dituzu, eta zirkuitu sistema erabiltzen dutenekin alderatu. Zein desberdintasun daude bien artean?

Zirkuituari esker jakin daiteke zenbat jende nahi duen euskarazko tratua eta zenbatek ez, eta zenbat kontsulta egiten diren benetan euskaraz. Gogobetetzeari dagokionez ere, gauza bera. Zirkuitudun zerbitzuetan badakigu zenbat jende dagoen pozik sistemarekin, zerbitzu hori ez dagoen lekuetan ez.

BABESLEA: **IBARRAKO UDALA**

IBARRAKO
udala

San Bartolome plaza, 2
20400 Ibarra
www.ibarra.eus

EUSKARA ZERBITZUA:
☎ 943 673 827